

Lilsfædet. Jeg tror, at disse Ting kunne behandles hver for sig. Hvad for det Første det offentlige Lilsyn angaar, er det Noget, vi Alle kjende fra Loven af 1859; altsaa det er Noget, der kan gennemføres i og for sig, uden at man kommer ind paa Spørgsmaalet om Bredeierens Ret eller Synsmandsjurisdiktionen eller Sligt. Ogsaa Spørgsmaalet om Synsmandsjurisdiktionen kan afgjøres uden Hensyn til, hvilket Standpunkt man kommer til med Hensyn til Bredeierens Ret. Det er ganske vist, at dette Forslag om Bredeierens Ret til at overføre paa Andre en Del af deres Byrder vil føre til meget store praktiske Vanskeligheder. Fordelingen af disse Byrder, Udfindelsen af, hvem der har Nytte og Interesse af Vandløbet, er en meget vanskelig Sag. Det er en Sag, som, hvis man overdrager den til Landvæsenskommissionen i den Formening, at de bedre kan udføre dette Arbejde, vil det føre til, at Arbejdet bliver end yderligere uoverkommeligt for Landvæsenskommissionen, idet der desaf vil følge et mere forlænget Arbejde i Marken, paa Aftedet i Forhold til det, der nu er Lilsfædet ved Landvæsenskommissionen. Opgaven vil altsaa derved blive endnu vanskeligere; men ogsaa dette tror jeg er en Sag, som kan behandles i og for sig, og det Samme gælder efter min Formening ogsaa om Retsspørgsmaalet, om Bredeierens Ret. Derimod tror jeg, at de to sidste Spørgsmaal, Bredeierens Retsstilling og Licitationen høre sammen. Jeg tror ikke, man vil kunne overføre Bredeierens Forpligtelse paa dem, der have Nytte og Interesse af Vandløbet, uden tillige at fastholde Licitationen; hvis man er interesseret i at faae ialtsald delvis Naturalarbejde her, tror jeg, at man maa holde paa Bredeierens ubetingede Forpligtelse, og jeg tror, at Licitationen hører naturlig sammen med den mere omfangsrige Forpligtelse, som Lovforslaget foreslaar, og at Naturalarbejdet ovenhovedet kun vil have nogen praktisk Anvendelse, naar Forpligtelsen er hos Bredeieren. Jeg har omhandlet den første Del af Lovforslaget, den, som angaar Vands Afledning. Jeg tror ubetinget, at det er den Del af Loven, som, uagtet den maatte indeholde mindst Nyt, dog er den, som vil interessere mest. Spørgsmaalet om Vands Afledning har i alle praktiske Henseender en saa albeles overveiende Betydning i Sammenligning med Spørgsmaalet om Vands Benyttelse, at hele Interessen fortrinsvis vil dreie sig derom. Dermed skal jeg ikke miskjende den Betydning, som virkelig tilkommer Vandets Benyttelse, navnlig i enkelte Dele af Landet, men set i sin Helhed, i sin Uminnelighed er Vands Afledning utvivlsomt Hovedsagen. Det er jo forresten Noget, som ogsaa er anerkjendt i Lovforslaget, om end ikke saa fuldt, som det er anerkjendt i den tidligere Ret. § 62 indeholder jo den Bestemmelse, at Vands Afledning skal have Fortrin for Vands Benyttelse. I Loven af 1859 var det Reglen ganske i Uminnelighed, at Vands Afledning

skulde have Fortrin for Vands Benyttelse, nu er der rigtignok i Lovforslaget sjet til: Saafremt Fordelene ved Vandets Benyttelse ikke oversteige Fordelene ved dets Afledning. Det er ganske vist en Lilsfæelse, der noget vil udvise det Fortrin, som Vands Afledning efter den nugældende Ret har fremfor Vands Benyttelse. Men ikke desto mindre vil jeg dog indrømme, at Lovforslaget ogsaa i sine praktiske Bestemmelser erkjender, at Vands Afledning har Fortrin for dets Benyttelse. I Gjennemførelsen af de Principer, som dette Lovforslag hviler paa, tillod jeg mig før at sige, at Lovforslaget gik frem med stor Logik og af og til med hensynsløs Konsekvens. Jeg tror navnlig, at dette kommer frem, naar vi se en stor Del af Bestemmelserne her i Lovforslaget overfor Grundlovens § 82. Jeg veed egentlig ikke, hvad der bliver tilbage af Grundlovens § 82, hvis dette Lovforslag bliver til Lov. Jeg skal imidlertid villig indrømme, at allerede saaledes, som Sagen nu staar, er jeg ikke ganske sikker paa, hvad § 82 egentlig indeholder, saaledes, som den i Praxis fortolkes, og som den er bleven fortolket af Rigsdagen, af Lovgivningsmagten. Det Princip, Grundlovens § 82 opstiller om Almenvellet som Betingelse for Expropriation, er ganske vist et Princip, som kan undergives Fortolkning, men det er i enkelte Bestemmelser tidligere blevet fortolket og bliver navnlig i denne Lov fortolket saaledes, at der ikke bliver Spor af Almenvellet tilbage. Dette Forslag opstiller ligefrem som et Princip, at Almenvellet er en forsvunden Ting, som man ikke længer tænker paa. Som Princip opstiller dette Lovforslag noget helt Andet, nemlig det, at, naar Fordelene ved en Expropriation overveier Tabene og Ulemperne, skal Expropriation kunne finde Sted. Det er egentlig det Princip, hvorpaa dette Lovforslag hviler. Det er ikke Grundlovens Princip. Det er ikke Spørgsmaalet om Almenvellet; dette er forsvundet. Jeg skal villig indrømme, at det var delvis forsvundet, inden vi kom til dette Lovforslag. Man har gjort en saadan Anvendelse og opstillet en saadan Fortolkning af Bestemmelsen i § 82 om Almenvellet, at der ikke er meget tilbage af dette; men her i dette Lovforslag have vi et helt nyt Princip udtalt som Princip. Ifølge dette Lovforslag vil det paa mangfoldige Punkter være saa, at der bliver expropriert til Bedste for bestemt begrænsede private Interesser, saaledes at man kan gaa hen og sige, der er 2, 3, 4 eller 5 Mænd, som have Interesse i denne Expropriation, og anden Interesse er der ikke. Det undrer mig i og for sig ikke, at Grundlovens § 82 er bleven undergivet en Fortolkning, som maatte ikke vilde kunne forsvares efter strenge juridiske Regler. Thi jeg skal erkjende, at den Regel, § 82 indeholder, er en Regel, der ikke hører hjemme i Grundloven. Der er ingen Anledning til at opstille Giendomsretten mere end mangfoldige andre Rettigheder som utvænelig og opstille dette som en Grundlovsbestem-